

Лекція 1.6

Теорія і практика освіти

Література

1. Варій М. Й., Ортинський В. Л. *Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник.* - К.: Центр учбової літератури, 2007.
2. Ващенко Г. Г. *Загальні методи навчання: Навчальний посібник.* - Дрогобич: Коло, 2003.
3. Вишневський О. І. *Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник.* - Дрогобич: Коло, 2003. Вітвицька С. С. *Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури.* - К.: Центр учбової літератури, 2003.
4. Гончаренко С. У. *Український педагогічний словник.* - К.: Ли- бідь, 1997.
5. Зайченко І. В. *Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів.* - Чергнігів, 2003.
6. *Закон України «Про освіту».* - К.: Генеза, 2002.
7. *Концепція державної програми розвитку освіти в Україні на 2006 - 2010 роки.*
8. Мазуха Д. С., Опанасенко Н. І. *Педагогіка: Навчальний посібник.* - К.: Центр учбової літератури, 2005.
9. Мойсенюк Н. Є. *Педагогіка: Навчальний посібник.* - К.: КДНК, 2001.
10. Ніколаєнко С. М. *Стратегія розвитку освіти України: початок XXI століття.* - К.: Знання, 2006.
11. Пальчевський С. С. *Педагогіка: Навчальний посібник.* - К.: Каравела, 2007.
12. *Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд.* - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2005.
13. *Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник.* - Одеса: ПДПУ імені К. Д. Ушинського, 2002.
14. Фіцула М. М. *Педагогіка вищої школи: Навч. посіб.* - К.: «Академвидав», 2006.
15. *Педагогіка вищої школи: Навч. посіб.* - К.: «Академвидав», 2006.

Освіта

процес розвитку і саморозвитку
людини, що залежить від оволодіння
соціально вагомим досвідом людства і
втілений у знаннях, уміннях, творчій
діяльності та емоційно-ціннісному
ставленні до світу

•Освіта

- система знань (про природу, суспільство, техніку, людину, космос), що розкриває картину світу
- досвід здійснення відомих для людини способів діяльності
- досвід творчої діяльності з розв'язання нових проблем
- досвід ціннісного ставлення до світу

“Освіта - духовне обличчя людини, яке складається під впливом моральних і духовних цінностей, що є надбанням її культурного кола, а також процес формування людини”

С. У. Гончаренко

Освіта (з процесуального погляду) є діяльністю студентів у спеціально організованому середовищі, яке спонукає їх до мотивованої пізнавальної активності, насиченої новим і складним навчальним матеріалом.

Освітнє середовище – сфера життєдіяльності молодшої людини (студента), яка постійно розширюється та містить багато опосередкованих культурою зв'язків із навколишнім світом

Основні елементи освіти:

- цілі освіти
- зміст освіти
- засоби і способи здобування освіти
- форми організації освітнього процесу
- реальний освітній процес як єдність навчання, виховання й розвитку людини
- суб'єкти й об'єкти освітнього процесу
освітнє середовище
- результат освіти, тобто рівень освіченості людини

Освітні цілі - свідомо визначені очікувані результати, яких прагне досягти суспільство, країна, держава за допомогою сформованої системи освіти сьогодні і в найближчому майбутньому

Цілі освітньої системи - конкретний опис програми розвитку людини засобами освіти, опис системи знань, тих норм діяльності й відносин, які має опанувати той, хто навчається, по закінченні навчального закладу

Критерії освіченості

- ясність і чіткість понять, якими оперує людина
- визначеність і конкретність мислення
- уміння бачити необхідність і знаходити її причини
- усвідомлення зв'язків між предметами і явищами
- здатність передбачити розвиток подій на основі ретельного аналізу наявних тенденцій, кількість і якість продуктів праці
- соціалізованість

Зміст освіти (в освітній установі) - це зміст діяльності суб'єктів й об'єктів освітнього процесу (науково-педагогічного працівника, слухача), його конкретизують у навчальному плані освітньої установи

Способи проєктування змісту освіти

Лінійний

- Окремі частини навчального матеріалу представлено послідовно й безумовно, як під час данки єдиної повторення

Концентричний

- Зміст питання розширюють, збагачують

Спіралеподібний

- Формулюють інформацією і проблему, до розглядають розв'язання якої повертаються постійно, розширюючи й збагачуючи коло пов'

Модульний

- Весь зміст кожної навчальної теми як цілісної одиниці змісту освіти перерозподіляють за напрямками

Способи здобування освіти у світовій і українській практиці:

- успішне навчання в умовах конкретної освітньої системи в колективі студентів і завершення циклу навчання в межах навчального закладу успішним складанням випускних іспитів (денна і вечірня форми навчання);
- індивідуальне навчання вдома самостійно чи за допомогою педагогів і складання іспитів та інших форм звітності державній екзаменаційній комісії при конкретному навчальному закладі (екстернат);
- дистанційне (від англ. «відстань») навчання за допомогою навчальних програм на комп'ютері;
- заочна форма навчання за допомогою листування, окремих консультацій у викладачів освітньої установи, звітних письмових контрольних робіт, які узагальнюють лекції всього курсу, заліків та іспитів.

Ознаки сучасної освіти:

- Гуманізація*
- Гуманітаризація*
- Диференціація*
- Диверсифікованість*
- Стандартизація*
- Багатоваріантність*
- Багаторівневість*
- Фундаменталізація*
- Інформатизація*
- Індивідуалізація*
- Безперервність*

Освічена людина

- не лише та особа, яка має знання і вміння з основних сфер життєдіяльності, високий рівень розвинутих здібностей, а й людина, у якої сформований світогляд і моральні принципи, поняття і почуття мають шляхетну та піднесену спрямованість.

Якість вищої освіти

- сукупність властивостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти і особисті духовні та матеріальні потреби, і потреби суспільства.

• ЯКІСТЬ ОСВІТИ ВИЗНАЧАЮТЬ

- *ступенем відповідності цілей і результатів освіти на рівні конкретної системи освіти й на рівні окремої освітньої установи*
- *відповідністю між різними параметрами в оцінці результату освіти конкретної людини (якістю знань, ступенем сформованості відповідних умінь і навичок)*
- *ступенем відповідності теоретичних знань і вмінь їхньому практичному використанню в житті й професійній діяльності*

• *Історичні типи освіти*

• *міфологічна освіта*

- освоєння світу у формі казок, билин, міфів, пісень тощо

• *схоластична освіта*

- характерна культура тексту і словесної природи знання про землю та небо, тренування пам'яті та волі, оволодіння грамотою й риторикою, навчанням про сутність і сенс людського існування

• *просвітницький тип освіти*

- виник у період появи класифікатора наук і мистецтв, у час народження світської регулярної освіти

Види освіти

- *за типом засвоєння наукових знань*
 - біологічна
 - математична
 - фізична
 - економічна тощо
- *за видом провідного змісту освіти*
 - теоретична і прикладна
 - гуманітарна і природничо-наукова та ін.
- *за видом і майстерністю засвоєння людської діяльності*
 - музична
 - художня
 - технічна
 - технологічна

Види освіти

- *за типом освітньої системи*

- університетська
- академічна
- гімназійна та ін.

- *за становою ознакою*

- елітна
- масова

- *за рівнем освіти*

- початкова
- неповна середня
- середня
- неповна вища
- вища

Моделі системи освіти в сучасному світі

• Модель розвивальної освіти

(В. Д. Давидов, В. В. Фляков та ін.) передбачає організацію освіти як особливої інфраструктури через широку кооперацію діяльності освітніх систем різного рангу, типу і рівня

• Традиційна модель освіти

(Ж. Мажо, Л. Кро, Ж. Крапля, Д. Равич, Ч. Фін та ін.) модель систематичної академічної освіти як способу передавання молодому поколінню універсальних елементів культури

• Раціоналістична модель освіти

(П. Блум, Р. Ган'є, Б. Скінер та ін.) передбачає таку її організацію, яка насамперед забезпечує засвоєння знань, умінь, навичок і практичне пристосування молодого покоління до сучасного суспільства.

•Феноменологічна модель освіти

(А. Маслоу, А. Комбс, К. Роджерс та ін.) передбачає персональний характер навчання з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей тих, хто навчається, дбайливе й уважне ставлення до їхніх інтересів і потреб

•Неінституціональна модель освіти

(П. Гудман, І. Ілліч, Ж. Гудлед, Ф. Клейн, Дж. Холт, Л. Бернар та ін.) орієнтована на організацію освіти поза соціальними інститутами, зокрема школами і ВНЗ

Тенденції світового освітнього простору:

Перша тенденція - повсюдна орієнтація більшості країн на перехід від елітної освіти до загальнодоступної високоякісної освіти.

Друга тенденція полягає в поглибленні міждержавної співпраці в галузі освіти.

Третя тенденція припускає істотне збільшення у світовій освіті гуманітарної складової загалом, а також завдяки введенню нових наукових і навчальних дисциплін, орієнтованих на людину.

ЮНЕСКО здійснює організаційне регулювання процесу розвитку світового освітнього простору. Ця організація розробляє для всіх країн міжнародно-правові акти і глобального, і регіонального характеру.

Нормотворча діяльність ЮНЕСКО орієнтована на:

- створення умов для розширення співпраці народів у сфері освіти, науки й культури;
- забезпечення загальної поваги до законності й прав людини;
- залучення більшої кількості країн до процесу підготовки правових основ для міжнародної інтеграції у сфері освіти;
- дослідження стану освіти у світі, зокрема в регіонах і країнах;
- прогнозування найефективніших шляхів розвитку й інтеграції;
- пропаганду прийнятих конвенцій і рекомендацій; збирання й систематизацію звітів держав про стан освіти щороку.

Освітні моделі

Американська модель: молодша середня школа - середня школа - старша середня школа - коледж дворічний - коледж чотирирічний у структурі університету, далі магістратура, аспірантура.

Французька модель: єдиний коледж - технологічний, професійний і загальноосвітній ліцей-університет, магістратура, аспірантура.

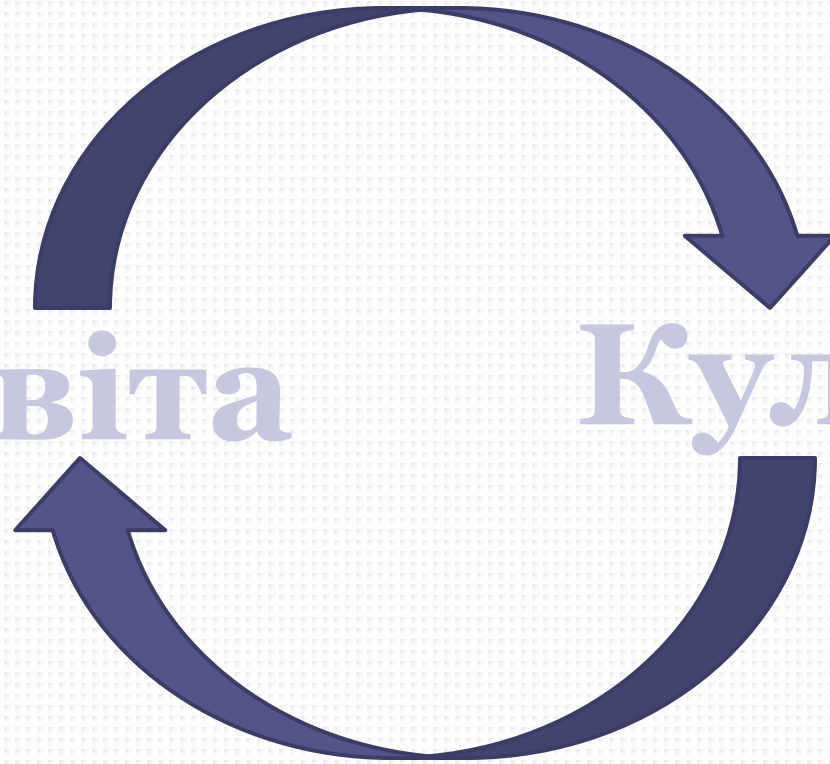
Німецька модель: загальна школа - реальне училище, гімназія, основна школа-інститут, університет, аспірантура.

Англійська модель: об'єднана школа - граматична і сучасна коледж-школа - університет, магістратура, аспірантура.

Українська модель: загальноосвітня школа - повна середня школа - ліцей, коледж - інститут, університет, академія - аспірантура - докторантура.

Освіта

Культура

Взаємодія культури й освіти:

1) на рівні соціуму, в історичному контексті;

2) на рівні конкретних соціальних інститутів чи сфери середовища розвитку людини;

3) на рівні навчальних дисциплін.

Соціокультурні функції освіти:

- соціалізація особистості та спадкоємність поколінь;
- спілкування й долучення до світових цінностей, досягнень науки і техніки;
- розвиток й становлення людини як особистості, суб'єкта й індивідуальності;
- формування духовності людини та її світогляду, ціннісних орієнтацій і моральних принципів.

Тенденції розвитку системи вищої освіти в Україні:

Перша пов'язана з розвитком багаторівневої системи в багатьох університетах України

Друга тенденція - значне збагачення вищих навчальних закладів сучасними інформаційними технологіями

Третя тенденція - університизація вищої освіти в Україні й процес інтеграції всіх вищих навчальних закладів з провідними у країні й у світі університетами, що зумовлює появу університетських комплексів

Четверта тенденція - відновлення вищої професійної освіти з урахуванням світових стандартів

Автор проекту:

***ад'юнкт докторантури
та ад'юнктури НАВС
майор міліції
Грига М.А.***